

Кретов П. В.

ORCID: 0000-0003-2593-3731

кандидат філософських наук,

доцент кафедри філософії, соціальних та політичних наук

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

м. Черкаси, Україна

Кретова О. І.

ORCID: 0000-0002-3947-4479

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри слов'янської філології, зарубіжної літератури

та методики навчання

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

м. Черкаси, Україна

ФЕНОМЕНОЛОГІЧНІ ТА ЕСТЕТИЧНІ ПІДСТАВИ ОБРАЗУ МАНДРІВНОГО ПОЕТА-ФІЛОСОФА В ЗАХІДНІЙ ТА СХІДНІЙ ТРАДИЦІЯХ (ЛІ БО – РЬОКАН – Г. СКОВОРОДА)

Ключові слова: літературна традиція, Схід, Захід, мандрівний поет, філософ, Лі Бо, Рьокан, Григорій Сковорода.

Розвідку присвячено розгляду філософського підґрунтя (феноменологічні й естетичні аспекти) формування та рецепції образу мандрівного поета-філософа в східній і західній філософській та літературній традиціях. Актуальність теми обґрунтована евристичністю компаративного розгляду творчості Лі Бо, Рьокана та Г. Сковороди в контексті окреслення спільних філософських підстав картини світу митців, попри культурні, хронологічні та контекстуально-дискурсивні відмінності їхньої рецепції. Теза про спорідненість і суголосність символізму й діалогізму в поетичних творах Г. Сковороди та позірно незіставних з нею східних філософських і поетичних традицій видається коректною та продуктивною. За умови феноменологічної візії містицизму Г. Сковороди як фундаментальної константи його творчості поетичний дискурс філософа (проблема *lingua mixta*, емблематизм і символізм, латиномовна поезія) видається сутнісно близьким до східної традиції як на рівні персональної міфології, так і на рівні філософських категорій чи принципів естетики. Наприклад, буддійський канон серця (сін), розуміння Будди як істинної реальності (дхармакая), японські концепції моно-но-аваре, юген, вабі, сабі тощо.

Філософські картини світу Лі Бо, славетного китайського поета епохи Тан, Рьокана, поета-ченця секти Сото японського дзен-буддизму, молодшого сучасника Г. Сковороди, видаються цілком сумірними, оскільки дещо ідеологізована раціоналізація творчості українського першорозуму не цілком надається до його поетичної творчості, як і до його містичної філософії загалом. Наприклад, принцип моно-но-аваре в поезії Рьокана може бути зіставним з філософемою радості та символом сонця чи зерна в поезії Сковороди, так само як ідея очищення свідомості у творчості Лі Бо зіставна з внутрішньою радістю та феноменологією речей і емоційних станів у Г. Сковороди. На рівні персональної міфології постаті цих поетів мають настільки релевантні спільні риси, що можуть утворювати певну спільну традицію (якщо розуміти її в контексті візії України як “питомого порубіжжя” між Сходом і Заходом (Л. Ушкалов)).

Література:

1. Бондаренко І. П. Розкоші і злидні японської поезії: японська класична поезія в контексті світової та української літератури. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 566 с.
2. Лисенко Н., Тендітна Н. Слова-символи у творах Григорія Сковороди як ознака художнього мислення. *Pomiędzy. Polonistyczno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe*. Wrocław: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2022. Р. 15–22.
3. Модуси світів Григорія Сковороди (до 300-річчя від дня народження Г. Сковороди): збірник статей; упоряд., заг. ред. д. і. н., проф. Киридон А. М. К. : Державна наукова установа “Енциклопедичне видавництво”, 2022. 216 с.